

کودتاهای آمریکایی در نقاط مختلف جهان تا پایان جنگ سرد

نگاهی به کودتاهای آمریکا در نقاط مختلف جهان نشان می‌دهد این کشور هر جا هراسی از شکل‌گیری دولتهای مستقل و غیردست‌نشانده در کار بوده است تلاش کرده است مهره‌های همراستا با منافع کشورش را با کودتا بر سر کار بیاورد.

به بهانه سالروز کودتای ۲۸ مرداد

کودتاهای آمریکایی در نقاط مختلف جهان تا پایان جنگ سرد

نگاهی به کودتاهای آمریکا در نقاط مختلف جهان نشان می‌دهد این کشور هر جا هراسی از شکل‌گیری دولتهای مستقل و غیردست‌نشانده در کار بوده است تلاش کرده است مهره‌های همراستا با منافع کشورش را با کودتا بر سر کار بیاورد.

به گزارش فارس، 59 سال پیش در چنین روزی کودتایی با طرح و حمایت مالی و اجرایی سازمان مخفی اطلاعات انگلیس و سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا (سیا) علیه دولت قانونی و ملی دکتر محمد مصدق به انجام رسید و به تلاش ملت ایران که پس از نیم قرن استعمار انگلیس می‌خواست از استثمار و تاراج ثروت ملی خود نجات پیدا کند، به طور موقت پایان داد.

این کودتا باعث شد سلطنت محمدرضا شاه پهلوی از پادشاهی مشروطه به سلطنت مطلقه تبدیل شود و او برای ماندن در قدرت به حمایت‌های آمریکا بپیش از پایگاه‌های مردمی دل ببندد و به این ترتیب در بهمن 57 سرنگون شود.

در این گزارش نگاهی خواهیم داشت به عملیاتی‌هایی که آمریکا در کشورهای مختلف برای اهدافی یکسان یا مشابه با کودتای 28 مرداد انجام داده است. با آنکه همه کودتاهای آمریکا برای ساقط کردن دولتهای دموکراتیک و مردمی نبوده‌اند، همه آنها در راستای منافع آمریکا بوده‌اند.

عملیات‌های آمریکا که برای براندازی دولتهای خارجی، بدون انجام عملیات آشکار نظامی انجام می‌شدند، قبلاً «عملیات پنهان» نامیده می‌شدند، اما این نام در سالهای جدیدتر به «تغییر رژیم» تغییر یافته است. انجام این عملیات‌ها بیشتر به عهده سازمان سیا بوه است.

چنانکه خواهیم دید، عملیات تغییر رژیم با روشهای گوناگونی از جمله درگیر کردن عوامل آمریکایی، کمک مالی به گروه‌های شورشی در داخل کشورها و دادن آموزش به آنها، راه‌اندازی پروپاگاندهای تبلیغاتی علیه رژیم‌ها، کودتا و عملیات‌های مشابه دیگری صورت می‌گرفته است.

البته آمریکا در مواردی هم برای تغییر رژیم از اقدام نظامی مستقیم استفاده کرده است، مانند حمله به پاناما در سال 1989 و یا رهبری حمله به عراق در سال 2003. ضمن اینکه آمریکا بعضی اوقات نیز از مخالفان داخلی کشورها حمایت کرده اما قصد تغییر رژیم در آنها نداشته است، مانند حمایت مالی سازمان سیا از حزب‌های سیاسی ضد کمونیست در ایتالیا و شیلی. در زیر پیشینه مداخله آمریکا در کشورهای مختلف که به قصد تغییر رژیم انجام شده‌اند را بررسی می‌کنیم.

* روسیه، 1918

انقلاب حزب بلشویک روسیه در سال 1917 با مخالفت آشکار دولت «وودرو ویلسون»، رئیس جمهور وقت آمریکا روبرو شد. در سال 1918، نیروهای متحدین از جمله آمریکا به روسیه لشکرکشی نظامی کردند که تا جنگ داخلی سوریه ادامه یافت.

* دولتهای کمونیستی در خلال جنگ سرد، 1949 تا 1989

دولت آمریکا در دوران جنگ سرد از جنبش‌های ضد کمونیستی و مخالفان داخلی رژیم‌های کمونیستی در اروپای شرقی و اتحاد جماهیر شوروی حمایت می‌کرد. «بنیاد اعانه ملی برای دموکراسی» که در سال 1983 تشکیل شد از جنبش‌های سرمایه‌داری در کشورهای کمونیستی حمایت می‌کرد و عملیات پنهانی برای تغییر رژیم دنبال می‌کرد. بسیاری از کشورهای اروپای شرقی بعداً به سرمایه‌داری روی آوردند و به سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) پیوستند.

علاوه بر این، هراس از جنبش‌های پارتیزانی انقلابی که اغلب درگیر جنگ‌های آزادی‌سازی ملی می‌شدند بخش اعظمی از سیاست خارجی آمریکا در کشورهای جهان سوم را تعیین می‌کرد و آمریکا در این کشورها با انجام عملیات پنهانی برای تغییر رژیم‌ها به جنگی نیایی با شوری دست زده بود.

* سوریه 1949

سوریه در سال 1946 نظام جمهوری مستقلی را ایجاد کرده بود، اما کودتای آمریکایی در سال 1949 در این کشور به فرماندهی «حسنی الزعیم» به دوران اولیه حکومت مردمی در این کشور پایان داد. الزعیم که پیش از انجام این کودتا 6 بار با عوامل سازمان سیا دیدار کرده بود، پس از رسیدن به قدرت اقدامات زیادی به نفع آمریکا انجام داد، از جمله تصویب راه‌اندازی خط لوله‌ای که نفت عربستان را به بندرگاه‌های مدیترانه انتقال می‌داد. از دیگر اقدامات الزعیم ایجاد روابط حسنه با دو متحد آمریکا در منطقه یعنی اسائدا، ه تکه مد.

ژنرال حسین الزعیم که با کودتای آمریکایی از قدرت کنار رفت

* ایران، 1953

در سال 1953 سازمان سیا با همکاری انگلیس دولت دموکراتیک و مردمی دکتر محمد مصدق را از قدرت ساقط کرد. اسناد منتشر شده سازمان سیا نشان می‌دهند انگلیس از برنامه‌های ایران برای ملی کردن صنعت نفت ایران هراسان بود و آمریکا را به انجام عملیاتی مشترک برای گرفتن قدرت از نخست وزیر قانونی ایران و تشکیل رژیمی دست‌نشانده در ایران ترغیب کرد.

گواتمالا- 1954

سازمان سیا از براندازی دولت گواتمالا که با رأی مردم انتخاب شده بود حمایت کرد. گواتمالا که «جاکوبو آربنز» رئیس جمهور آن بود، با رأی آشکار مردمی به منصب قدرت نشسته بود. سازمان سیا در چند عملیات پنهانی که علیه وی و دولتش انجام داد، موفق به سنگین کردن دولت، نشاندن اما ناگهان، ارتش، کشته شدن، علیه او دگشت ه او به سادگ، از قدرت کنار، زده شد. کودتای گواتمالا

گروه جدایی طلبان تبت، 1955 تا 1970

سازمان سیا چندین دهه شورشی‌های ضد کمونیست را مسلح کرد تا از حمله نیروهای چینی به جدایی طلبان تبت جلوگیری کند.

* اندونزی، 1958

دولت مستبد «سوکارنو» در اندونزی در سال 1956 با بحران جدی مشروعیت مواجه شد، زیرا چند تن از فرماندهان منطقه‌ای اندونزی از جاکارتا طلب استقلال کردند. بعد از اینکه اقدامات میانجی‌گرانه کارگر نیفتاد، سوکارنو تلاش کرد تا فرماندهان مخالفان را از صحنه کنار بزند. در فوریه سال 1958 فرماندهان نظامی مخالف جنبشی برای براندازی دولت سوکارنو راه‌اندازی کردند. پس از اینکه حزب دیگری با ایدئولوژی‌های ضد کمونیستی به این فرماندهان پیوستند، سازمان سیا اقدام به تجهیز مالی و تسلیحاتی این گروه‌های شورشی کرد. پس از آنکه ان گروه‌ها موفقیتی در براندازی رژیم پیدا نکردند، «کندی» رئیس جمهور وقت آمریکا سوکارنو را به واشنگتن دعوت کرد و میلیاردها دلار کمک نظامی و غیرنظامی به دولت اندونزی داد.

* کوبا، 1959

سازمان سیا با اقدامات آیزنهاور و کندی تبعیدی‌ها و پناهندگان ضد کمونیست کوبایی را آموزش داد و تلاش کرد دولت فیدل کاسترو را سرنگون کند. بزرگترین و پیچیده‌ترین این تلاش‌ها عملیاتی بود که در سطح کاخ سفید انجام و به «عملیات خلیج خوک‌ها» مشهور شد.

سازمان سیا در چندین مرحله نیز با تأیید کاخ سفید تلاش‌هایی برای ترور کاسترو انجام داد.

• جمهوری دموکرات کنگو، 1960 تا 1965

در سال 1960 هنگامی که پاتریس لومومبا که با مبارزات ضد استعماری‌اش راه را برای استقلال کنگو از بلژیک فراهم کرده بود، برای حل پاره‌ای از بحران‌های داخلی از شوروی طلب کمک نظامی کرد باعث شد دولت آیزنهاور و آمریکا عصبانی شوند. رئیس وقت سازمان سیا در آن زمان هشدار داد کنگو نیز در تلاش است تا به حکومتی کمونیستی تبدیل شود و باید دست به کار شد تا از پدید آمدن کوبایی دیگر جلوگیری شود. آیزنهاور به سازمان سیا اجازه داد تا با ریختن سم در غذا یا خمیردندان وی او را ترور کند. سازمان سیا نتوانست او را ترور کند اما استعمارگر سابق کنگو یعنی بلژیک را یاری داد تا لومومبا را عزل کند و او را مجبور به فرار کند.

* عراق، 1960 تا 1963

در فوریه سال 1960، آمریکا کودتایی علیه دولت عراق طراحی کرد که «عبدالکریم قاسم» رئیس جمهور آن بود و دو سال قبل پادشاهی غرب‌گرای عراق را سرنگون کرده بود، طراحی کرد. دولت عراق از گسترش نفوذ حزب کمونیسم عراقی در زمان ریاست جمهوری وی نگران بود. خارج شدن عبدالکریم قاسم از پیمان «سنتو» و خرید اسلحه از شوروی اقداماتی بود که آمریکا و سیا را به براندازی حکومت وی ترغیب کرد.

این کودتا سرانجام در سال 1963 موفق شد.

* جمهوری دومینیکن، 1961

سازمان سیا از براندازی رافائل تروخیو، دیکتاتور جمهوری دومینیکن حمایت می‌کرد و سرانجام وی را کشت.

* برزیل 1964

آمریکا رئیس جمهور برزیل، «گولارت» که با رأی مردم روی کار آمده بود را در مارس 1964 سرنگون کرد.

* یونان، 1967

در 21 آوریل سال 1967، دولت مردمی یونان که عده‌ای گمان داشت راه کمونیسم پیش گرفته بود، سرنگون شد. بعضی شواهد به نقش داشتن آمریکا در این کودتا گواهی می‌دهند؛ با این وجود، عده‌ای نقش آمریکا را انکار می‌کنند.

* شیلی، 1970 تا 1973

مخالفت دولت آمریکا با انتخاب رئیس جمهور سوسیالیست شیلی، «سالوادور آلنده» در اسناد منتشر شده آمریکا نشان داده شده است. این اسناد نشان می‌دهند سازمان سیا عواملی را در شیلی مستقر کرده بود تا از شکل‌گیری دولتی مارکسیسم در آنجا پیشگیری کنند.

سازمان سیا در 11 سپتامبر 1973 در یک کودتای نظامی به رهبری پینوشه وی را سرنگون کرد.

• آرژانتین، 1976

دولت دموکراتیک آرژانتین با کودتای نظامی سازمان سیا در 24 مارس 1976 سرنگون شد.

• ترکیه 1980

پاول هنز، از مدیران ارشد سازمان سیا به انجام کودتایی در ترکیه در سال 1980 اعتراف کرد.

• نیکاراگوئه، 1981 تا 1990

سازمان سیا بین سالهای 1981 تا 1990 قصد براندازی دولت ساندینیستا در نیکاراگوئه را داشت.

• کامبوج، 1980 تا 1995

دولت ریگان در پی به کارگیری دکترین ریگان برای کمک به جنبش‌های مقاومت ضد شوروی دست به حمایت از جبهه آزادی ملی خلق

در کشور کامبوج زد و سرانجام در سال 1995 رژیم کمونیستی کامبوج را از قدرت ساقط کرد.

•#171; آنگولا، دهه 1980

دولت ریگان در دهه 1980 از شورشی‌های موسوم به «یونیتا» در آنگولا حمایت کرد تا به کمک آن بتواند دولت آنگولا که در آن زمان تحت حمایت کوبا بود را از قدرت کنار بزند.

•#171; فیلیپین، 1986

دولت آمریکا نقش مهمی در وارد آوردن فشار بر «فردیناند ماکروس»، رئیس‌جمهور وقت فیلیپین برای کناره‌گیری از قدرت داشت؛ دولت آمریکا پیش از این دهه‌ها از فردیناند ماکروس حمایت کرده بود.